

ingedeeld – dat laatste geschiedde in individuele gevallen, bijvoorbeeld van Joodse illegale werkers die gearresteerd en in de strafbarak van Westerbork opgesloten waren. Stel nu dat zich tien illegale werkers onder die duizend te deporteren Joden bevonden, dan moest Gemmeker negenhonderd-negentig andere Joden op de transportlijst laten plaatsen. *Transportfrei* waren in beginsel steeds allen die zich in de Westerborkse strafbarak bevonden; gedeeltelijk waren dat gegrepen Joodse onderduikers.¹ De negenhonderd-negentig kon Gemmeker evenwel nooit uit de strafbarak putten: er was aanvulling nodig uit de overige *Transportfreien*. Wie dat dan zouden zijn, werd pas enkele uren voor het transport definitief beslist (bepaalde men eerder welke personen op transport moesten, dan zou dat slechts onrust veroorzaken) – die beslissing was het welke Gemmeker aan Schlesinger en de overige *Dienstleiter* overliet. Stel dat zich in de strafbarak honderd Joden bevonden te wier behoefte door niemand geïnterveneerd werd (diegenen bij wie dat wèl het geval was, kregen voorlopig uitstel), dan moesten Schlesinger en zijn *Dienstleiter*, in overleg met de leden van de Contact-Commissie (zij wisten welke gevallen via de Joodse Raad of, nadat deze eind september '43 opgeheven was, via anderen aan Duitse instanties voorgelegd waren), bepalen, van welke achthonderd-negentig Joden de namen op de transportlijst geplaatst zouden worden. Wel te verstaan: Schlesinger en zijn *Dienstleiter* kregen in de regel bevel van Gemmeker, de persoonskaarten van méér dan achthonderd-negentig Joden uit de kaartenbakken te lichten. De ervaring had namelijk aangetoond dat vaak op het laatste of zelfs op het allerlaatste moment weer personen van de transportlijst geschrapt moesten worden (als gevolg van interventie door derden bij *IV B 4*-Den Haag of doordat de *Antragstelle* bijvoorbeeld nog juist op tijd voor een bepaald gezin het *Palestina-certificate* ontvangen had of het bewijs dat het gezinshoofd inderdaad óók de Engelse nationaliteit bezat) – Gemmeker wilde geen risico nemen: moest hij duizend Joden deporteren, dan gaf hij opdracht, de deportatie van enkele tientallen méér voor te bereiden.

Van de zijde van de Joodse kampleiding is daarbij vaak sprake geweest van

¹ Naar Auschwitz en Sobibor zijn in totaal uit Westerbork 85 deportatietreinen vertrokken en in den lande zijn volgens onze in deel 6 opgenomen schatting ca. achtduizend Joodse onderduikers gepakt. Hoeveel Joden in totaal van Westerbork uit op straftransport gesteld zijn, is niet bekend – in elk geval veruit de meesten van die onderduikers (sommigen hebben zich uit de strafbarak kunnen vrijkopen), maar daarnaast ook Joodse illegale werkers, Joden die uit diverse gevangnissen afkomstig waren, en Joden die de in Westerbork geldende regels overtreden hadden.

Overigens viel wie in '42 als strafgeval in Auschwitz arriveerde, daar buiten de selectie op het perron-van-aankomst.